

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII kadencja

Druk nr 2404

Warszawa, 17 marca 2014 r.

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

**- o zmianie ustawy o utrzymaniu
czystości i porządku w gminach.**

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Zbyszka Zaborowskiego.

(-) Romuald Ajchler; (-) Leszek Aleksandrak; (-) Marek Balt; (-) Jacek Czerniak; (-) Eugeniusz Czykwin; (-) Tomasz Garbowski; (-) Tadeusz Iwiński; (-) Dariusz Joński; (-) Tomasz Kamiński; (-) Adam Kępiński; (-) Zbigniew Matuszczak; (-) Grzegorz Napieralski; (-) Cezary Olejniczak; (-) Artur Ostrowski; (-) Małgorzata Sekuła-Szmajdzińska; (-) Tadeusz Tomaszewski; (-) Jerzy Wenderlich; (-) Zbyszek Zaborowski.

Projekt

Ustawa
z dnia..... 2014 r.
o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach

Art. 1.

W ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r. poz. 1399, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany;

1) w art. 2:

a) w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) właściciele nieruchomości – rozumie się przez to także współwłaściciele , użytkowników wieczystych oraz jednostki organizacyjne i osoby posiadające inny tytuł prawny do nieruchomości lub lokalu , a także inne podmioty władające nieruchomością.”

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Jeżeli nieruchomość jest zabudowana budynkami wielolokalowymi, w których ustanowiono odrębną własność lokali, obowiązki obciążają właścicieli lokali, oraz osoby posiadające spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu, oraz zajmujących lokal mieszkalny lub usługowy na podstawie umowy prawa cywilnego oraz osoby użytkujące lokale bez tytułu prawnego.”

2) w art. 5:

a) w ust.1 pkt 1 otrzymuje brzmienie :

„1) obowiązkowe odebranie pojemników służących do zbierania odpadów komunalnych; koszty utrzymywania tych pojemników w odpowiednim stanie

sanitarnym, porządkowym i technicznym, a także koszty pojemników i ich dostarczania na daną nieruchomość pokrywa gmina.”

b) po ust. 3 dodaje się ust. 3¹ w brzmieniu:

„3¹. Jeżeli nieruchomość jest zabudowana budynkami wielolokalowymi obowiązki określone w ustępie 1 w punktach od 1 do 4 obciążają osoby sprawujące zarząd nieruchomością wspólną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (Dz. U. z 2000r. Nr 80, poz. 903, z późn. zm.), lub właściciele lokali, jeżeli zarząd nie został wybrany.”

3) art. 6c otrzymuje brzmienie:

„Art. 6c. Gminy są obowiązane do zorganizowania , nie rzadziej niż z częstotliwością co 2 tygodnie, lub częściej, odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy , oraz od właścicieli nieruchomości na których nie zamieszkują mieszkańcy , a powstają odpady komunalne. W przypadku budynków wielorodzinnych odpady komunalne odbierane są w zależności od potrzeb na zgłoszenie zarządcy budynku.”

4) w art. 6 f ust.2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku rozwiązania umowy na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest obowiązany niezwłocznie zorganizować przetarg, o którym mowa w art. 6d ust. 1. W celu zapewnienia odbierania odpadów komunalnych z terenu gminy, do czasu rozstrzygnięcia przetargu, gmina zapewnia te usługi w trybie zamówienia z wolnej ręki zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych. W przypadku rozwiązania umowy na odbieranie odpadów komunalnych z przedsiębiorstwem wybranym w trybie przetargu ma zastosowanie art. 6d ust. 2.”

5) art. 6i otrzymuje brzmienie :

„Art. 6i. Obowiązek ponoszenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi powstaje w przypadku nieruchomości, o których mowa w art. 6c ust. 1 - za każdy miesiąc, w którym na danej nieruchomości zamieszkuje mieszkaniec a w przypadku nieruchomości niezamieszkałych za każdy miesiąc, w którym na danej nieruchomości powstały odpady komunalne.”

6) w art. 6j:

a) po ust. 1 dodaje się ust 1a:

„1a. Ustala się maksymalne stawki opłat :

- 1) 10,20 zł/os/m-c odpady segregowane, 15,50 zł/os/m-c odpady niesegregowane
- 2) 5,57 zł/m³/m-c odpady segregowane, 8,80 zł/m³/m-c odpady niesegregowane
- 3) 0,54 zł/m²/m-c odpady segregowane, 0,73 zł/m²/m-c odpady niesegregowane.”

b)ust. 2a otrzymuje brzmienie:

„2a Rada Gminy może zróżnicować stawki opłaty w zależności od powierzchni lokalu mieszkalnego, liczby mieszkańców zamieszkujących nieruchomość , odbierania odpadów z terenów wiejskich lub miejskich, a także od rodzaju zabudowy. Ustala się maksymalną stawkę opłat :

- 1) 17,07 zł/gospodarstwo domowe odpady segregowane,
- 2) 27,10 zł/gospodarstwo domowe odpady niesegregowane.”

c) po ust. 3 dodaje się ust. 3a :

„3a. Właścicielom nieruchomości, o których mowa w art. 2, ust.1 pkt 4, w związku z art.74 ust.1 ustawy o gospodarce nieruchomościami, Rada gminy udziela na ich wniosek , 50% bonifikaty od opłat rocznych , przez nich ponoszonych.”

7) art. 6k otrzymuje brzmienie:

„Art. 6k. 1. Rada gminy, w drodze uchwały:

- 1) dokona wyboru jednej metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi spośród metod określonych w art. 6j ust. 1 i 2 oraz ustali maksymalną

stawkę takiej opłaty; dopuszcza się stosowanie więcej niż jednej metody ustalenia opłat na obszarze gminy.

2) ustali maksymalną stawkę opłaty za pojemnik o określonej pojemności.

2. Rada gminy, określając maksymalne stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, bierze pod uwagę:

- 1) liczbę mieszkańców zamieszkujących daną gminę;
- 2) ilość wytwarzanych na terenie gminy odpadów komunalnych;
- 3) koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, o których mowa w art. 6r ust. 2;
- 4) przypadki, w których właściciele nieruchomości wytwarzają odpady nieregularnie, w szczególności to, że na niektórych nieruchomościach odpady komunalne powstają sezonowo.

3. Rada gminy określi niższe stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, jeżeli odpady komunalne są zbierane i odbierane w sposób selektywny.”

8) w art. 6l ust. 2 otrzymuje brzmienie :

„2. Rada gminy, w drodze uchwały, może zarządzić pobór opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w drodze inkasa oraz wyznaczyć inkasentów. W przypadku zarządzenia powyższego sposobu poboru opłaty, rada gminy ma obowiązek określenia wysokości wynagrodzenia za inkaso. W przypadku budynków wielorodzinnych inkasentem jest zarządca nieruchomości.”

Art. 2.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

1. Cel i potrzeba wydania ustawy. Przedstawienie rzeczywistego stanu w normowanej dziedzinie. Przedstawienie skutków społecznych, gospodarczych, finansowych i prawnych.

Z punktu widzenia zasad przyzwoitej legislacji, każda nowelizacja ustawy powinna być poprzedzona konsultacjami społecznymi, które winny dostarczyć ustawodawcy wzorów i dobrych przykładów zgodności projektu z żądaniami społecznymi. Dotychczasowe nowelizacje ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dnia 13 września 1996 r. nie doprowadziły do eliminacji przepisów wewnątrznie sprzecznych, bądź niezgodnych z Konstytucją RP. Z punktu widzenia przyzwoitej legislacji nie może być przypadku kiedy to ustawodawca pozostawia swobodę decyzyjną organowi administracji co do zastosowania środków bądź karno-administracyjnych, bądź kształtujących stosunki cywilistyczne.

W szczególności w art. 6k dotychczasowe przepisy ustawy wskazują na dowolność decydowania przez gminę dokonywania wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, a powinno to być jednolicie wskazane, że gmina ustala na zasadzie jej obowiązku jako organu samorządu terytorialnego.

Zostały one zakwestionowane przez orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 listopada 2013 r. sygn. akt K 17/12 w częściach, które powodowały dużo idącą uznaniowość przyznaną gminom co do decyzji wyboru kryterium płatności oraz dowolność w zakresie braku wyznaczenia górnej granicy ww. płatności. Skutkowało to tym, że TK uznał:

- art. 6k ust. 1 i 2 ustawy w zakresie, w jakim nie przewiduje maksymalnej wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, za niezgodny z art. 84 i art. 217 Konstytucji.
- art. 6k ust. 4 ustawy w zakresie, w jakim upoważnia radę gminy do wprowadzenia zwolnienia przedmiotowego, za niezgodny z art. 168 w związku z art. 217 Konstytucji.
- art. 6k ust. 4 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim upoważnia radę gminy do ustanowienia dopłat dla właścicieli nieruchomości, za niezgodny z art. 168 w związku z art. 217 Konstytucji.

Jednocześnie konieczne jest doprecyzowanie art. 2 ust. 3 oraz art. 5 ustawy w zakresie określenia podmiotów, na które są nałożone obowiązki wynikające z ustawy.

Wątpliwości legislacyjne w zakresie interpretacji ustawy dotyczą także składania tzw. deklaracji śmieciowej, mianowicie wątpliwości powstają, czy składać ma deklaracje zarządca nieruchomości np. spółdzielnia mieszkaniowa za wszystkich właścicieli lokali – zbierając wcześniej deklaracje jednostkowe – czy każdy z podmiotów dysponujący lokalem ma robić to

samodzielnie? Doprecyzowanie powyższe pozwoli uniknąć w tej materii rozbieżności legislacyjnych.

Podobna sytuacja jest w zakresie stosowania art. 6i. Mianowicie chodzi o kwestię obowiązku ponoszenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Należy tak sformułować przepisy aby obowiązek powstawał w przypadku nieruchomości, za każdy miesiąc, w którym na danej nieruchomości zamieszkuje mieszkaniec a w przypadku nieruchomości niezamieszkałych za każdy miesiąc, w którym na danej nieruchomości powstały odpady komunalne, bez uznaniowości ze strony gminy.

Z utrwalonego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego wynika, że uchybienie zasadom techniki prawodawczej związane z nie doprecyzowaniem pojęć ustawowych jest istotnym i poważnym naruszeniem legislacyjnym. Stąd wskazanie w nowelizacji przepisów kto:

- wnosi opłatę do gminy;
- zobowiązany jest do złożenie deklaracji;
- zobowiązany jest do zmian w deklaracji;

jest niezbędnym elementem przy nowelizacji przepisów. Podobnie wygląda kwestia zdefiniowania pojęcia nieruchomości tzn. zróżnicowania czy jest to nieruchomość stanowiąca odrębną własność, własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu, czy lokal jest użytkowany na podstawie umowy cywilnoprawnej.

Wg art. 2 ust.1 pkt 4 omawianej ustawy właścicielem nieruchomości jest każdy podmiot lub osoba posiadająca jakiegokolwiek tytuł prawny na podstawie, którego władają nieruchomością. Na tej osobie spoczywa w związku z powyższym obowiązek składania deklaracji do gminy o wysokości opłat za gospodarowanie odpadami oraz wnoszenia tych opłat do gminy. W konsekwencji w przypadku budynków wielolokalowych właściciele nieruchomości w rozumieniu w/w ustawy jest zarówno właściciel wyodrębnionego lokalu, jak i osoby posiadające spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu, oraz zajmujące lokal mieszkalny na zasadach najmu, gdyż w każdym przypadku mają oni tytuł do władania lokalem mieszkalnym. Na tej też osobie bezpośrednio spoczywa obowiązek realizacji art. 6 m ust. 1 oraz art. 6 h ustawy tj. obowiązek składania deklaracji do gminy o wysokości opłat za gospodarowanie odpadami oraz wnoszenia tych opłat do gminy.

Powyższa interpretacja jest zgodna z wykładnią przedstawioną przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych z dnia 27 maja 2013 (DOLiS 035 / 13 / AFS) odnośnie deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi:

(...) „Nie sposób pominąć faktu, że ustawodawca posługując się pojęciem „deklaracja” wyraźnie wskazał, że podstawą działania jest oświadczenie składane przez osobę fizyczną, nie zaś zbiór zaświadczeń przekładanych dla opisaniu stanu faktycznego.”

Należy również pamiętać, iż zgodnie z art. 27 ust. 2 o spółdzielniach mieszkaniowych zarząd nieruchomości wspólnymi stanowiącymi współwłasność spółdzielni jest wykonywany przez spółdzielnię jak zarząd powierzony o którym mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 24 czerwca 1994r. o własności lokali. Natomiast w art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach nie zawarto zapisu dotyczącego zarządzania częścią wspólną nieruchomości na podstawie art. 27 ust. 2 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, a jedynie zapis dotyczący zarządzania częścią wspólną nieruchomości na podstawie ustawy o własności lokali.

W konsekwencji spółdzielnie mieszkaniowe, jakom podmioty nie wymienione w art. 2 ust.3 ustawy o utrzymaniu i porządku w gminach, nie wypełniają obowiązku właściciela nieruchomości w świetle ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w zakresie składania deklaracji o wysokości opłat i wnoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi do gminy zamiast mieszkańców spółdzielni i to bez względu na tytuł prawny do lokalu. Tym samym spółdzielnia w żadnym wypadku nie sprawuje zarządu nieruchomością wspólną w rozumieniu ustawy o własności lokali. W konsekwencji każdy z mieszkańców – zajmujący na podstawie różnych tytułów prawnych – jest indywidualnie zobowiązany do złożenia deklaracji za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Na podbudowę ww. poglądu należy wskazać, że zarządu wykonywanego przez spółdzielnie nie należy utożsamiać z zarządem powierzonym, o którym mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 24 czerwca 1994r. o własności lokali a taka interpretacja wynika chociażby z orzecznictwa sądowego (wyrok Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie Wydział II Cywilny sygn. akt. II C 784/10 z 10 stycznia 2011r.).

W zakresie ewentualnego pobierania przez spółdzielnie opłat należy wskazać, że odmową przyjmowania opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi należałoby

traktować jako dyskryminację mieszkańców i zarazem członków poszczególnych spółdzielni, którzy opłacając system obsługi administracyjnej w gminie (w postaci np. podatków lokalnych) musieliby dodatkowo pokrywać koszty obsługi administracyjnej w spółdzielni.

W nawiązaniu do powyższego dla spółdzielni, bardzo niebezpieczną sytuacją byłoby to, że jako pośrednicząca w poborze opłaty lokalnej ponosiłaby wszelkie konsekwencje finansowe nieterminowego dokonywania opłat.

Czynności składania deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz wnoszenia opłaty za gospodarowanie nimi w wersji obowiązującej od 1 lipca 2013r. jako podatku lokalnego, nie mieszczą się w zakresie zarządzania częścią wspólną nieruchomości. Tym samym nie wchodzi w zakres kompetencji zarządu spółdzielni, tylko dotyczą one każdego mieszkańca z osobna. Podpisując deklarację o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami zarząd spółdzielni przekroczyłby swoje kompetencje w zakresie zarządzania częścią wspólną nieruchomości, gdyż czynność ta przekraczałaby zakres zarządu wspólnego (tzn. dotyczyłaby lokalu a nie części wspólnej nieruchomości). W konsekwencji zarządy spółdzielni nie mogą dokonywać tego typu czynności.

W nawiązaniu do ww. argumentów przy nowelizacji ustawy należy również pamiętać, że odpowiedzialność karno – skarbową za składanie oświadczeń o liczbie osób zamieszkałych, będących podstawą ustalenia opłaty z mieszkańców spółdzielni, nie może być przenoszona z mieszkańców na zarządy spółdzielni. Wynika to z tego, iż zarząd nie jest w stanie sprawdzić danych, na podstawie których ustalana jest opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Bardzo istotną zmianą, która powinna być zawarta w nowelizacji ustawy jest zmiana treści art. 5 ust. 1 pkt. 1 zmierzająca do tego że co prawda właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku przez obowiązkowe odebranie pojemników służących do zbierania odpadów komunalnych ale utrzymywanie tych pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym, technicznym, a także koszty pojemników i dostarczenia ich na daną nieruchomość powinna pokrywać gmina. Jeżeli w świetle regulacji ww. ustawy gmina jest dysponentem i właścicielem śmieci ze swojego terenu to ona powinna zapewniać całą infrastrukturę związaną ich techniczną obsługą w zakresie nie tylko wywożenia ale również gromadzenia i przechowywania.

Dotychczasowy sposób unormowania regulacji prawnych dotyczących gospodarką odpadami komunalnymi należy w konsekwencji uznać za wysoce nie doprecyzowany, na co zwrócił uwagę Trybunał Konstytucyjny w wcześniejszym orzeczeniu z dnia 28 listopada 2013r. Świadczy to nadmiernym pośpiechem ustawodawcy i dużej niekonsekwencji legislacyjnej. Godzi to tym samym w podstawowe prawa obywatelskie przewidziane chociażby w art. 8 kodeksu postępowania administracyjnego czyli pogłębienia zaufania obywatela do organów państwa, czy w prawa i wolności obywatelskie przewidziane w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Konieczność poprawy przepisów, które powodują legislacyjne niejasności jest obecnie największym wyzwaniem dla ustawodawcy. Proponowane zmiany przepisów nie spowodują naruszenia dyrektyw unijnych, które były podstawą dla stworzenia ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Trybunał Konstytucyjny w swej linii orzeczniczej wskazuje, że władza samorządu terytorialnego nie ma charakteru absolutnego między innymi wyrok z 4 maja 1998r., sygn. K 38/97, OTK ZU nr 3/1998, poz. 31. Stąd pojawiają się dla ustawodawcy ograniczenia które powinien respektować przy uchwalaniu ustaw przyznających samorządom w określonych dziedzinach życia większe uprawnienia. W sytuacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach miało miejsce za sprawą ustawodawcy przekroczenie uprawnień władczych przyznanych gminom w zakresie interpretacji przepisów ww. ustawy. Stworzyło to tym samym niebezpieczną sytuację gdzie w razie konfliktu pomiędzy zarządcą nieruchomości a jednostką samorządu terytorialnego ten pierwszy jest w gorszej sytuacji prawnej zarówno w zakresie technicznym dotyczącym wywozu nieczystości jak i w zakresie prawnym dotyczącym aspektu fiskalnego.

Dlatego już po orzeczeniu Trybunału – które zyskał co prawda *vacatio legis* 18 miesięczne - niezbędnym jest doprecyzowanie przepisów ustawy chociażby w zakresie definicji „**obowiązane go właściciela**” **co do budynków wielolokalowych pozostających w zarządzie spółdzielni mieszkaniowych**. Jest to konieczne ponieważ bardzo często dochodzi do stopniowego wyodrębniania lokali (przekształcania z własnościowego prawa do lokalu na odrębną własność) i tym samym powstaje problem podmiotu odpowiedzialnego w zakresie opłaty za gospodarowanie opłatami komunalnymi. Krytycznie należy również odnieść się do kwestii dotyczącej katalogu podmiotów objętych obowiązkiem uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Ustawodawcy nie zdefiniował kategorii zamieszkałej i niezamieszkałej a to ma znaczenie ze względu na moment powstania obowiązku fiskalnego.

Kolejnym wątpliwym i koniecznym do zmiany przez ustawodawcę jest problem odpowiedzialności zarządcy za treść oświadczenia o ilości osób zamieszkałych – co może być podstawą naliczenia „opłaty śmieciowej”. Problem polega na tym, że zarządca nie ma możliwości prawnej i faktycznej weryfikacji ww. danych a brak tej możliwości negatywnie wpływa na jego odpowiedzialność w stosunku do organów podatkowych. Powyższe naruszenie zasady przyzwoitej legislacji było również przedmiotem rozważań Trybunału Konstytucyjnego między innymi w wyroku z 16 czerwca 1998r. sygn. U 9/97 czy w wyroku z 9 lutego 1999r. sygn. U 1/98. W świetle ww. orzecznictwa należy precyzyjnie regulować ustawą wszelkie istotne elementy stosunku daninowego, do których zaliczają się między innymi określenie podmiotu oraz przedmiotu opodatkowania, stawek przyznawania ulg i umorzeń oraz kategorii podmiotów zwolnionych od podatku. A właśnie tego zabrakło w omawianej ustawie stąd zachodzi konieczności pilnej nowelizacji.

Niepokój budzi również przerzucenie z użytkowników lokali na właścicieli i zarządców nieruchomości odpowiedzialności, w tym odpowiedzialności karno-skarbowej za ustalanie i regulowanie opłat należnych z tytułu gospodarowania odpadami. Tym bardziej, legislacyjna niedoskonałość przepisów pozwalająca na dowolność w kształtowaniu stosunku zobowiązaniowego w relacji gmina – zarządca nieruchomości jest niekonstytucyjna i powinna zostać zmieniona.

W konsekwencji proponowane przez wnioskodawcę zmiany w ustawie będą precyzowały i wyjaśniały wątpliwości prawne przy codziennym stosowaniu omawianego aktu prawnego.

2. Wskazanie źródeł finansowania, jeżeli projekt pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Wdrożenie projektu ustawy nie pociągnie za sobą obciążenia dla budżetu państwa ani budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

3. Przedstawienie założeń projektów aktów wykonawczych.
Projekt ustawy nie przewiduje wydania aktów wykonawczych.
4. Oświadczenie o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej.
Wnioskodawcy oświadczają, że projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.
5. Wyniki przeprowadzonych w stosunku do projektu konsultacji.
W stosunku do projektu nie przeprowadzono konsultacji, o których mowa w art. 34 ust. 3 regulaminu Sejmu.

Warszawa, 4 kwietnia 2014 r.

BAS-WAPEiM-656/14

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Zbyszek Zaborowski)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r. poz. 32, ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt zmierza do zmiany ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21, ze zmianami, dalej: ustawa). Wnioskodawcy zmierzają w szczególności do:

- zmiany podmiotów, na których spoczywają określone w ustawie obowiązki właścicieli w przypadku nieruchomości zabudowanych budynkami wielolokalowymi; proponowane jest przypisanie tych obowiązków osobom dysponującym określonym tytułem prawnym do poszczególnych lokali, a nie – jak ma to miejsce obecnie – osobom sprawującym zarząd nieruchomością wspólną (projektowany art. 2 ust. 3 w związku art. 5 ust. 3¹ ustawy);
- ustanowienia zasady, zgodnie z którą koszty pojemników służących do zbierania odpadów komunalnych, koszty ich utrzymania w odpowiednim stanie oraz dostarczenia na daną nieruchomość pokrywać ma gmina, zaś właściciele nieruchomości – zapewnić obowiązkowe odbieranie pojemników (projektowany art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy);
- dookreślenia, że gminy są obowiązane do zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości „nie rzadziej niż z częstotliwością co 2 tygodnie lub częściej”; w przypadku budynków wielolokalowych odpady komunalne miałyby być odbierane „w zależności od potrzeb na zgłoszenie zarządcy budynku” (projektowany art. 6c ustawy);
- wprowadzenia reguły, że w przypadku rozwiązania umowy na odbieranie odpadów komunalnych z przedsiębiorstwem wybranym w przetargu rada gminy może podjąć uchwałę stanowiącą akt prawa miejscowego, o podziale obszaru gminy na sektory, biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców, gęstość zaludnienia na danym terenie oraz obszar możliwy do obsługi przez jednego przedsiębiorcę odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości (projektowany art. 6f ust. 2 ustawy);

- ustanowienia maksymalnych stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi (projektowany art. 6j ust. 1a i ust. 2a ustawy);
- ustanowienia podstawy udzielania przez radę gminy właścicielom nieruchomości, na ich wniosek, 50% bonifikat od opłat rocznych z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej (projektowany art. 6j ust. 3a ustawy);
- uchylenia podstawy określenia przez radę gminy warunków opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi w sposób różnicujący stawki opłat, polegający na wprowadzeniu zwolnienia przedmiotowego, ustanowienia dopłaty dla określonych kategorii właścicieli nieruchomości lub szczegółowego określenia zasady ustalania tych opłat (projektowany art. 6k ustawy);
- nałożenia na radę gminy obowiązku określania wysokości wynagrodzenia za inkaso w przypadku zarządzenia poboru opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w drodze inkasa (projektowany art. 6l ust. 2 ustawy).

Projektowana ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Ustaw (art. 2 projektu).

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Ocena zgodności projektu z prawem UE wymaga uwzględnienia postanowień dyrektyw:

- Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (2008/98/WE) (Dz. Urz. UE L 312 z 22.11.2008, s. 3; dalej: dyrektywa 2008/98),
- Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi (2004/18/WE) (Dz. Urz. UE L 134 z 30.4.2004, s. 114, ze zmianami; dalej: dyrektywa 2004/18).

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Zgodnie z art. 10 dyrektywy 2008/98 państwa członkowskie obowiązane są stosować niezbędne środki, aby zapewnić poddawanie wszystkich odpadów procesom odzysku, przy czym, w przypadkach, gdy jest to konieczne, odpady powinny być zbierane oddzielnie, jeżeli jest to wykonalne z punktu widzenia technicznego, ekonomicznego i środowiskowego, i nie powinny być mieszane z innymi odpadami lub innymi materiałami o odmiennych właściwościach. Ponadto, w myśl art. 11 ust. 1 akapity drugi dyrektywy 2008/98, państwa członkowskie mają podejmować środki na rzecz promowania wysokiej jakości recyklingu i wszędzie tam, gdzie jest to stosowne i możliwe z technicznego, środowiskowego i gospodarczego punktu widzenia, przyjmują w tym celu systemy selektywnej zbiórki, tak aby spełnić niezbędne normy jakości dla właściwych sektorów recyklingu. Dyrektywa stanowi też – w jej art. 14 – że koszty gospodarowania odpadami powinny być ponoszone przez pierwotnego

wytwórcę odpadów lub przez obecnego lub poprzednich posiadaczy odpadów, przy czym państwa członkowskie mogą postanowić, że koszty gospodarowania odpadami będą ponoszone częściowo lub w całości przez producenta produktu, z którego odpady powstaną oraz że dystrybutorzy tych produktów mogą częściowo ponosić te koszty. Projektowane przepisy ustawy nie naruszają tych reguł.

Wątpliwości pod względem zgodności z prawem UE budzi projektowany art. 6f ust. 2 zdanie drugie ustawy. Przepis ten określa podstawę wydania przez radę gminy aktu prawa miejscowego o podziale obszaru gminy na sektory w celu zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i wyznaczenia punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Rada gminy dysponowałaby kompetencją do wydania takiej uchwały w przypadku rozwiązania umowy na odbieranie odpadów komunalnych z przedsiębiorcą wybranym w trybie przetargu. Projektowany przepis może zostać odczytany jako podstawa zastąpienia przetargu mającego na celu wyłonienie kolejnego przedsiębiorcy, który realizowałby na zlecenie gminy zadania w zakresie odbierania odpadów, administracyjnym przekształceniem granic sąsiednich sektorów. W konsekwencji zadania realizowane dotychczas przez przedsiębiorcę, z którym rozwiązano umowę, przejmowałyby podmioty operujące w sektorach sąsiednich. Działanie takie – zlecenie przedsiębiorcom nowych zadań – nie byłoby dokonywane w trybie uwzględniającym zasady udzielania zamówień publicznych, o których stanowi dyrektywa 2004/18, w szczególności jej art. 2 oraz art. 28 i n. w związku z art. 7. W zakresie zatem, w jakim projektowany art. 6f ust. 2 zdanie drugie ustawy umożliwia zlecenie przedsiębiorcy odbierania odpadów komunalnych poza trybem udzielania zamówień publicznych, przepis ten jest niezgodny z dyrektywą 2004/18.

4. Konkluzja

Projekt jest niezgodny z prawem UE w zakresie, w jakim umożliwia zlecenie przedsiębiorcy odbierania odpadów komunalnych poza trybem udzielania zamówień publicznych.

Szef Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

Warszawa, 4 kwietnia 2014 r.

BAS-WAPEiM-657/14

Pani Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Zbyszek Zaborowski) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

Projekt zmierza do zmiany ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21, ze zmianami, dalej: ustawa). Wnioskodawcy zmiierzają w szczególności do:

- zmiany podmiotów, na których spoczywają określone w ustawie obowiązki właścicieli w przypadku nieruchomości zabudowanych budynkami wielolokalowymi; proponowane jest przypisanie tych obowiązków osobom dysponującym określonym tytułem prawnym do poszczególnych lokali, a nie – jak ma to miejsce obecnie – osobom sprawującym zarząd nieruchomością wspólną (projektowany art. 2 ust. 3 w związku art. 5 ust. 3¹ ustawy);
- ustanowienia zasady, zgodnie z którą koszty pojemników służących do zbierania odpadów komunalnych, koszty ich utrzymania w odpowiednim stanie oraz dostarczenia na daną nieruchomość pokrywać ma gmina, zaś właściciele nieruchomości – zapewnić obowiązkowe odbieranie pojemników (projektowany art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy);
- dookreślenia, że gminy są obowiązane do zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości „nie rzadziej niż z częstotliwością co 2 tygodnie lub częściej”; w przypadku budynków wielolokalowych odpady komunalne miałyby być odbierane „w zależności od potrzeb na zgłoszenie zarządcy budynku” (projektowany art. 6c ustawy);
- wprowadzenia reguły, że w przypadku rozwiązania umowy na odbieranie odpadów komunalnych z przedsiębiorstwem wybranym w przetargu rada gminy może podjąć uchwałę stanowiącą akt prawa miejscowego, o podziale obszaru gminy na sektory, biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców, gęstość zaludnienia na danym terenie oraz obszar możliwy

do obsługi przez jednego przedsiębiorcę odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości (projektowany art. 6f ust. 2 ustawy);

- ustanowienia maksymalnych stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi (projektowany art. 6j ust. 1a i ust. 2a ustawy);
- ustanowienia podstawy udzielania przez radę gminy właścicielom nieruchomości, na ich wniosek, 50% bonifikat od opłat rocznych z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej (projektowany art. 6j ust. 3a ustawy);
- uchylenia podstawy określenia przez radę gminy warunków opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi w sposób różnicujący stawki opłat, polegający na wprowadzeniu zwolnienia przedmiotowego, ustanowienia dopłaty dla określonych kategorii właścicieli nieruchomości lub szczegółowego określenia zasady ustalania tych opłat (projektowany art. 6k ustawy);
- nałożenia na radę gminy obowiązku określania wysokości wynagrodzenia za inkaso w przypadku zarządzenia poboru opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w drodze inkasa (projektowany art. 6l ust. 2 ustawy).

Projekt nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Projekt nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.

Szef Kancelarii Sejmu

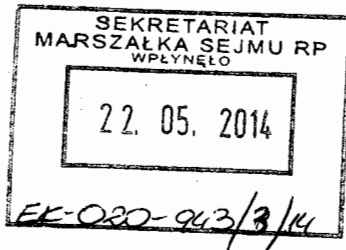
Lech Czapla

Grupa Posłów

Warszawa, dnia 22 maja 2014r.

KP SLD

Pani

Ewa Kopacz

Marszałek Sejmu RP

Szanowna Pani Marszałek

Na podstawie art. 36 ust. 1a regulaminu Sejmu przesyłam autopoprawkę do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Autopoprawka uwzględnia opinię Biura Analiz Sejmowych z dnia 10 kwietnia 2014r.

Załącznik: autopoprawka

Przedstawiciel wnioskodawców

Poseł Zbyszek Zaborowski

Warszawa, dnia 22 maja 2014r.

Autopoprawka

Do projektu ustawy z dnia .....2014 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach:

W art. 6f ust.2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku rozwiązania umowy na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest obowiązany niezwłocznie zorganizować przetarg, o którym mowa w art. 6d ust. 1. W celu zapewnienia odbierania odpadów komunalnych z terenu gminy, do czasu rozstrzygnięcia przetargu, gmina zapewnia te usługi w trybie zamówienia z wolnej ręki zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych.”

Uzasadnienie autopoprawki

(art. 36 w zw. z art. 34 reg. Sejmu)

1. Potrzeba dokonania autopoprawki do projektu ustawy o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wynika z poprawionej opinii Biura analiz Sejmowych z dnia 10 kwietnia 2014 r. i związana jest z implementacją Dyrektywy UE 2004/18. W nowym brzmieniu ust.2 w art. 6f zawartym w autopoprawce zrezygnowano z zapisu:” w przypadku rozwiązania umowy na odbieranie odpadów komunalnych z przedsiębiorstwem wybranym w trybie przetargu ma zastosowanie art.6d ust.2.”
2. Autopoprawka nie wpłynie na obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.
3. W związku z nowym brzmieniem ust. 2 w art. 6f projektu nie zachodzi potrzeba przedstawiania założeń do wydania aktów wykonawczych.
4. Wnioskodawcy oświadczają, że autopoprawka jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.
5. W stosunku do autopoprawki wnioskodawcy nie przeprowadzili konsultacji.

Warszawa, 23 maja 2014 r.

BAS-WAPEiM-1107/14

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w wersji uwzględniającej autopoprawkę z 22 maja 2014 r. (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Zbyszek Zaborowski)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r. poz. 32, ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt zmierza do zmiany ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21, ze zmianami, dalej: ustawa). Wnioskodawcy zmierzają w szczególności do:

- zmiany podmiotów, na których spoczywają określone w ustawie obowiązki właścicieli w przypadku nieruchomości zabudowanych budynkami wielolokalowymi; proponowane jest przypisanie tych obowiązków osobom dysponującym określonym tytułem prawnym do poszczególnych lokali, a nie – jak ma to miejsce obecnie – osobom sprawującym zarząd nieruchomością wspólną (projektowany art. 2 ust. 3 w związku art. 5 ust. 3¹ ustawy);
- ustanowienia zasady, zgodnie z którą koszty pojemników służących do zbierania odpadów komunalnych, koszty ich utrzymania w odpowiednim stanie oraz dostarczenia na daną nieruchomość pokrywać ma gmina, zaś właściciele nieruchomości – zapewnić obowiązkowe odbieranie pojemników (projektowany art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy);
- dookreślenia, że gminy są obowiązane do zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości „nie rzadziej niż z częstotliwością co 2 tygodnie lub częściej”; w przypadku budynków wielolokalowych odpady komunalne miałyby być odbierane „w zależności od potrzeb na zgłoszenie zarządcy budynku” (projektowany art. 6c ustawy);

- ustanowienia maksymalnych stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi (projektowany art. 6j ust. 1a i ust. 2a ustawy);
- ustanowienia podstawy udzielania przez radę gminy właścicielom nieruchomości, na ich wniosek, 50% bonifikat od opłat rocznych z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej (projektowany art. 6j ust. 3a ustawy);
- uchylecia podstawy określenia przez radę gminy warunków opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi w sposób różnicujący stawki opłat, polegający na wprowadzeniu zwolnienia przedmiotowego, ustanowienia dopłaty dla określonych kategorii właścicieli nieruchomości lub szczegółowego określenia zasady ustalania tych opłat (projektowany art. 6k ustawy);
- nałożenia na radę gminy obowiązku określania wysokości wynagrodzenia za inkaso w przypadku zarządzenia poboru opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w drodze inkasa (projektowany art. 6l ust. 2 ustawy).

Autopoprawka polega na rezygnacji z wprowadzania jakichkolwiek zmian do art. 6f ust. 2 ustawy. Projekt w wersji pierwotnej zakładał, że do przepisu tego zostanie dodane zdanie „W przypadku rozwiązania umowy na odbieranie odpadów komunalnych z przedsiębiorstwem wybranym w trybie przetargu ma zastosowanie art. 6d ust. 2.”

Projektowana ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Ustaw (art. 2 projektu).

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Ocena zgodności projektu z prawem UE wymaga uwzględnienia postanowień dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylającej niektóre dyrektywy (2008/98/WE) (Dz. Urz. UE L 312 z 22.11.2008, s. 3; dalej: dyrektywa 2008/98).

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Zgodnie z art. 10 dyrektywy 2008/98 państwa członkowskie obowiązane są stosować niezbędne środki, aby zapewnić poddawanie wszystkich odpadów procesom odzysku, przy czym, w przypadkach, gdy jest to konieczne, odpady powinny być zbierane oddzielnie, jeżeli jest to wykonalne z punktu widzenia technicznego, ekonomicznego i środowiskowego, i nie powinny być mieszane z innymi odpadami lub innymi materiałami o odmiennych właściwościach. Ponadto, w myśl art. 11 ust. 1 akapit drugi dyrektywy 2008/98, państwa członkowskie mają podejmować środki na rzecz promowania wysokiej jakości recyklingu i wszędzie tam, gdzie jest to stosowne i możliwe z technicznego, środowiskowego i gospodarczego punktu widzenia. W tym celu przyjmują one systemy selektywnej zbiórki, tak aby spełnić niezbędne normy jakości dla właściwych sektorów recyklingu. Dyrektywa stanowi też – w jej art. 14 – że

koszty gospodarowania odpadami powinny być ponoszone przez pierwotnego wytwórcę odpadów lub przez obecnego lub poprzednich posiadaczy odpadów, przy czym państwa członkowskie mogą postanowić, że koszty gospodarowania odpadami będą ponoszone częściowo lub w całości przez producenta produktu, z którego odpady powstaną oraz że dystrybutorzy tych produktów mogą częściowo ponosić te koszty. Projektowane przepisy ustawy nie naruszają tych reguł.

4. Konkluzja

Projekt ustawy o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w wersji uwzględniającej autopoprawkę z 22 maja 2014 r., nie jest sprzeczny z prawem UE.

Szef Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

Warszawa, 23 maja 2014 r.

BAS-WAPEiM-1108/14

Pani Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w wersji uwzględniającej autopoprawkę z 22 maja 2014 r. (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Zbyszek Zaborowski) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

Projekt zmierza do zmiany ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21, ze zmianami, dalej: ustawa). Wnioskodawcy zmierzają w szczególności do:

- zmiany podmiotów, na których spoczywają określone w ustawie obowiązki właścicieli w przypadku nieruchomości zabudowanych budynkami wielolokalowymi; proponowane jest przypisanie tych obowiązków osobom dysponującym określonym tytułem prawnym do poszczególnych lokali, a nie – jak ma to miejsce obecnie – osobom sprawującym zarząd nieruchomością wspólną (projektowany art. 2 ust. 3 w związku art. 5 ust. 3¹ ustawy);
- ustanowienia zasady, zgodnie z którą koszty pojemników służących do zbierania odpadów komunalnych, koszty ich utrzymania w odpowiednim stanie oraz dostarczenia na daną nieruchomość pokrywać ma gmina, zaś właściciele nieruchomości – zapewnić obowiązkowe odbieranie pojemników (projektowany art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy);
- dookreślenia, że gminy są obowiązane do zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości „nie rzadziej niż z częstotliwością co 2 tygodnie lub częściej”; w przypadku budynków wielolokalowych odpady komunalne miałyby być odbierane „w zależności od potrzeb na zgłoszenie zarządcy budynku” (projektowany art. 6c ustawy);
- ustanowienia maksymalnych stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi (projektowany art. 6j ust. 1a i ust. 2a ustawy);
- ustanowienia podstawy udzielania przez radę gminy właścicielom nieruchomości, na ich wniosek, 50% bonifikat od opłat rocznych z tytułu

użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej (projektowany art. 6j ust. 3a ustawy);

- uchylenia podstawy określenia przez radę gminy warunków opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi w sposób różnicujący stawki opłat, polegający na wprowadzeniu zwolnienia przedmiotowego, ustanowienia dopłaty dla określonych kategorii właścicieli nieruchomości lub szczegółowego określenia zasady ustalania tych opłat (projektowany art. 6k ustawy);
- nałożenia na radę gminy obowiązku określania wysokości wynagrodzenia za inkaso w przypadku zarządzenia poboru opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w drodze inkasa (projektowany art. 6l ust. 2 ustawy).

Projekt nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Projekt nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.

Szef Kancelarii Sejmu

Lech Czapla